

ГОДЛІС ЦАРКВЫ

РЭЛІГІНА-ГРАМАДЗКІ ЧАСАПІС ПРАВАСЛАУНЫХ БЕЛАРУСАЎ
Выдае Царкоўная Рада Беларуское Аўтакефальнае Праваслаўнае
Царквы ў Нью-Ёрку. Рэдагуе Калегія. Адрыс Рэдакцыі: "The Voice
of the Church", 108 Wyckoff St., Brooklyn 1, New York, N. Y.

Tel.: Ulster 2-7552

Цаня 25 цэнтаў

№ 7.

ВЯЛІКАДЗЕНЬ, КРАСАВІК 1958

ГОД 4.

БОЖАЙ МІЛАСЬ ЦЮ

СВЯШЧЭННЫ САБОР ЕПСКАПАЎ БЕЛАРУСКАЕ АЎТА-
ФАЛЬНАЕ ПРАВАСЛАУНАЕ ЦАРКВЫ НА ЧУЖЫНЕ

Да ўсечэснога Духавенства, прэпадобнага
Манаства й усіх багалюбівых вернікаў нашых
на Чужыне й на Бацькаўшчыне праўбываючых

ВЯЛІКОДНАЕ АРХІПАСТЫРСКАЕ ПАСЛАНЬНЕ ХРЫСТОС УВАСКРОС!

*„Ангел съветлы ўсклікнуў Жонам: перас-
таньце плакаць, бо ХРЫСТОС УВАСКРОС!”
(Вялікодны Канон).*

УЛЮБЛЕНЫЯ Й ДАРАГІЯ БРАТЫ Й СЁСТРЫ!

Цяжкія пакуты перажыў Спасіцель наш у часе суду над Ім,
асабліва-ж на Галгофе. Над Ім насымяжаліся, Яго білі, урэшце ўкры-
жавалі й у Гроб замуравалі. Ворагі Яго цешыліся: няма ўжо Хрыс-
та, Ён памёр! А хто можа апісаць тыя нявымоўныя цярпеньні, якія
перажывала Ягоная Маці Божая як пад Крыжам, так і цяпер! А сьв.
Апосталы! А багаслаўленыя Ім Жоны Міраносіцы! Няма ўжо іхнага

обага Вучыцеля: Ён памёр! „Сын Чалавечы будзе выданы ў рукі
людзкія, і засудзяць Яго, і укрыжуюць, і на трэйці дзень Уваскрэсне”
(Мц. 17, 22-23), ня раз гаварыў ім Хрыстос. Але які розум людзкі
мог зразумець такое Боскае Адкрыцьцё? Не разумелі гэтага й сьв.
Апосталы й слайныя Жоны, і таму яны цяпер моцна сумавалі й пла-
калі.

Вось ужо й раніца трэйцяга дня па съмерці Яго. Узыўшло со-
чніка й таямніча азалаціла ўсё кругом, як бы прамаўляючы да суму-
ючых: Радуйцеся! Ён ужо устаў з Гробу! Але не заўважаюць гэтага
у сваім горы Жоны Міраносіцы, што съпяшаючы да Гробу Яго. І
вось, рабтам, яны тут бачаць съветлага Ангела й чуюць слова яго:

„Вы шкуаеце Ісуса ўкрыжаванага. Яго няма тут: ЕН УВАСКРОС!” ХРЫСТОС УВАСКРОС! О, што за радасьць! Гэтую радасьць сваю язы паўстрымаць ня могуць! Яны бягучы да съв. Апосталаў, і натхнёна ўсклікаюць: ХРЫСТОС УВАСКРОС!

Тымчасам Ангел ужо зявіўся Прачыстай Маці Божай, і апавясьціў Ей: „Радуйся, Дзева, радуйся! Радуйся багаслаўленая, радуйся прэпразслаўленая: Твой бо Сын УВАСКРОС на трэйці дзень ад гробу!” (Вялікодная Сыціхіра). І Марыя Магдаліна ўжо пабачыла Яго, і натхнёна ўсклінула: Раввуні-Вучыцелю! (Іо. 20, 16). Ужо Яго пабачылі ѹсе іншыя Жоны Міраносіцы, і пачулі Ягонае прывітаньне: Радуйцеся! І абнялі ногі Яго ѹ пакланіліся Яму (Мц. 28, 9). Ужо прыбеглі ў Ерусалім і Апосталы Клеопа й Лука з Эмаусу ѹ апавясьцілі адзінацацём і быўшым зь імі, што ХРЫСТОС УВАСКРОС! Яны бачылі Яго ѹ гаварылі зь Ім! Хрыстос ЗАПРАЎДЫ УВАСКРОС, адказалі ім іншыя Апосталы. Яго ўжо пабачыў і съв. Пётра. А калі яны цешыліся ѹ радаваліся, раптам сярод іх стаў Хрыстос і сказаў ім: Mір вам! (Лк. 24, 33-36).

І зынклі ўжо гора ѹ бяды, страх і сумлівы съв. Апосталаў. Сэршы іхныя ўжо напоўніліся супакоем, нязломнаю Верою, бясконцаю радасьцю ѹ надзеяй на ўваскрасенне ўсіх веруючых у Хрыста, бо-ж Ен, як Першы з нас, УВАСКРОС! (1 Кар. 15, 20). Гэта быў Першы Вялікдзень на зямлі. Вялікдзень малой грамады разам з Уваскрасшым Хрыстом! Толькі цяпер Апосталы зразумелі слова Яго: на трэйці дзень УВАСКРЭСНУ! І ўжо гатовыя былі з радасьцю памерці за Яго, бо-ж съмерці ўжо няма: Хрыстос Сваю съмерцию зынішчыў яе, дараўшы нам жыццё вечнае!

І паняслі яны гэтую радасную вестку па ўсей зямлі: ХРЫСТОС УВАСКРОС! І мы ўваскрэснём: „Бо, як у Адаме ѹсе паміраюць, так у Хрысце ѹсе ўваскрэснуць” (1 Кар. 15, 22). Вось чаму Вялікдзень нашае Святыя над Святымі! Вось чаму пры съпеве: Хрыстос Уваскрас із мертвых, съмерцию смерць паканаў, і тым што ў грабох, жыццё дараваў, мы ня можам паўстрымаць радасьці свае! Душы нашыя, падобна Марыі Магдаліне, съпяшаць падзяліца ёю зь іншымі: для іх ужо ѹсе любяя, яны кожнага абыймаюць, цалуюць, кожнаму апавяшчаюць: ХРЫСТОС УВАСКРОС! Вось чаму нашыя вёскі на Вялікдзень былі поўныя радасьці ѹ весялосці! І хто хоць раз перажыў гэтую радасьць, той ужо ніколі не забудзе яе, бо вочы душы яго, падобна съв. Апосталам, пабачылі Уваскрасшага Хрыста! І падобна ім цвёрда ўверавалі, што запраўды Ен нашае Уваскрасенне ѹ Жыццё (Іо. 11, 25).

Таму ўжо няма бяды, няма смутку, бо-ж Ягонае Уваскрасенне адзначасна перамога Дабра над злом, Праўды над крываю, Свабоды над іяволяю! Таму таксама ѹсе тыя нашыя суродзічы, што церпяць і пакутуюць удома, на катаргах і высылках, і яны на Вялікдзень радуюцца ѹ веселяцца, і яны пяюць: ХРЫСТОС УВАСКРОС! АЛЕЛЮЯ! Бо ѹ яны разам з прарокам прамаўляюць: „Спадзяявайся на Госпада, ідзі за Ім, дык узвысіць цябе, каб ты узяў зямлю ў валаданье, і бязбожных загубу ты ўбачыш” (Пс. 38, 24). Так, любяя дзеці нашыя, асабліва гэтыя Вялікдзень радасны для нас, бо-ж мы съвяткуем яго тут ужо ѹ сваіх Храмах Божых, а гэтую Ласку Сваю Спасіцель наш паслаў нам, каб мы належна прыгатавалі сябе да съв.

Храмаў на сваей вольнай Бацькаўшчыне, дзень свабоды якое ўжо блізка! Закончыцца галгофа нашая неўзабаве, таму ўсе, усе радуюцеся ѹ весялецеся!

Усечэсныя Айцы ѹ увесь наш Беларускі Народзе! Зь Вялікім, Съветлым і Радасным Святым, з перамогаю ѹ трывумфам Неба ѹ зямлі — УВАСКРАСЕНЬНЕМ ХРЫСТОВЫМ, зь Верою і Любою ѹ вітаем усіх вас! Ужо ўзыходзіць Сонца Прауды ѹ Свабоды над пакутнаю ѹ славунаю Зямелькаю нашаю! Ужо Уваскросны Спасіцель наш прамаўляе да нас: толькі веруйце, ані не сумлявайцесь, і Ласка Мая вам памножыцца: уваскрэсьне ѹ вашая пакутная, у гроб паложаная, любая Маці-Беларусь!

І адзінмі вуснамі ѹ адзінмі сэрцам адкажам Яму: так, Госпадзі, мы веруем, цвёрда веруем, бо Ты ЗАПРАЎДЫ УВАСКРОС!

Ласка ѹ Мір Госпада нашага Ісуса Хрыста, Любоу Бога ѹ Айца, і Прычасьце Свяятога Духа будуць з усімі вамі. АМІНЬ.

† Съмірэнны Архіепіскап СЕРГІЙ

Глава Свяшчэннага Сабору Епіскапаў Беларускае
Аўтакефальнае Праваслаўнае Царквы

† Съмірэнны Архіепіскап ВАСІЛІ

Сакратар Свяшчэннага Сабору Епіскапаў БАПЦ
на Чужыне.

Дана Году Божага 1958

месяца красавіка

Аўстралія-Амэрыка.

НАТАЛЬЯ АРСЕНЬНЕВА

ВЯЛІКДЗЕНЬ

Але вочы іх былі стрыманы, дык не пазналі Яго.
Паводле Лукі сьв. Эвангельле,

І была там вясна,

як наша,
хай ня лозы цвілі, а міндаль —
распаляла на нівах і паشاх
сонца краскаў ірдзяны вугаль,
у далінах бляялі ягніты,
маткам тулячыся да ног,
і буйных, белых зор зярніты
рассыявалі лялеі ў лагох...
Срэбна ѹ шэра

курэў арэшнік,
Лес аліўкаў і вінных лоз ...

А вясне напярэймы,
ціха крочыў

Ускрослы Хрыстос.

Сам —
Нясьцерпнае Зъязнине —
у зъязнині,
съмерцій съмерць растаптаўши
ушчэнт,
Ён ішоў... і нязгойныя раны

на чале чырванелі яшчэ...
У дзіўным,
у святым захапленыні
Богу-Сыну малілася ѿсё —
агарож прыдарожных каменіні,
маладых ячмянёў каласьё,
весні вецер, што згортваў з дарогі
вір пляўсткаў...
і сонечны пыл...
і трава, што прабітыя ногі
цалавала,

съхліўшы съцяблы...
А пасльей —

пацягнуўся шляхамі,
ў скрыпе рогату, крыкаў, калёс,
і народ...

Толькі хто зь іх няўцімных,
знаў, што побач —

Ускрослы Хрыстос?
Праплывалі,
съляпія,
міма

Боскіх цёплых, пясьцівых рук
юнакі з залатымі вачыма,
сыцені старцаў, сагнутых укрук...
І нікто

ня схінуў каленаў,
ня прыйльгнуў да съятой далані,
хай прад съцерплай ад сълёз, Маг-
даленай
на імгненьне і ўзынік Садаунік...
І нікто зь іх ня ўскрыкнуў
„Равуні”,
ды, найрваўшы пальмовых галін,
нацянкі, шмарагдоваю руний,
сустракаць
не паймкнуў

у палі...

Плыў а плыў,
зелянейшы зь зялёных,
Дзень Вялікі над цёплай зямлёй...

Пагусьцеў съцені ад съцені і калёнаў,
Пацішлі гасыцінцы й гальлё,
падцікаўся нячутна вечар,
сіні зъмерк...

I ня ўбачыў нікто
з недарэчных сыноў чалавечых,
як іх скроль

пераймаў

Хрыстос,
як ішоў Ён, схіліўшы на грудзі
съветлы твар,
між жывымі — Жывы...

Гора,

гора,

о, гора Вам, людзі!
бо і сяньня —
съляптыя Вы!

П О М Н И...

Н Е Б А

Гасподзь Бог наш Ісус Хрыстос быў укрыжаваны, памер і Увас-
крос, а пасьля яшчэ сорак дзён прабываў на зямлі, навучаючы ѹ ума-
цоўваючы ѹ Веры вучняў Сваіх дый увазынесься на Неба. Сьв. Пісь-
мо гаворыць нам аб гэтym так: „І, сказаўшы гэтае, Ён увазынесься
перед вачамі іхнімі, і воблака ўзяла Яго ад вачей іх. Калі-ж яны піль-
на ўглядаліся ѹ Неба, як Ён адыходзіў, вось двое мужоў сталі перед
імі ѹ белых вопратках, дый сказалі яны: Мужы Галілейскія! Чаго
стаіцё, узіраючыся на Неба? Гэты Ісус, узяты ад вас на Неба, прыдзе
гэтак сама, як бачылі вы Яго ўзыходячы на НЕВА” (Дз. 1, 9-11).

Адсюль мы бачым перадусім, што Гасподзь наш Ісус Хрыстос
прыйшоў зь Неба на зямлю ды ізноў вярнуўся на Неба. Мы часта га-
ворым пра Неба, мы цвёрда верым, што Гасподзь Бог з Ангеламі
Сваімі ѹ з усімі Святымі прабывае на Небе, а што мы ведаем пра яго?
Нажаль, мы ведаем пра яго вельмі мала, а гэта-ж нашая вечная Баць-
каўшчына, калі толькі мы будзем годнымі ўнаследваць гэтае на-
шае жыццё вечнае ѹ нявімоўнае радасці!

Гасподзь Бог наш Ісус Хрыстос прыйшоў зь Неба да нас, памер
і Уваскрос, каб мы маглі быць разам зь Ім на Небе, і гэта МЭТА на
шага жыцця. Таму ѹ сьв. Пісаныне, асабліва-ж Сам Спасіцель наш,
як і сьв. Апосталы ѹ Прарокі шмат гавораць нам пра Неба. І тут, лю-
быя чытчы, мы хочам дадзь вам хоць кароткі абрэз Неба на падставе
сьв. Пісаныня, каб вы стала мелі перед вачамі сваімі гэтую сваю мэту,
вечную Бацькаўшчыну — Неба.

У першай Кнізе Майсея чытаем: „На пачатку Бог стварыў Не-
ба ѹ зямлю (1 М. 1). „Валадару! Ты Бог, Каторы стварыў Неба ѹ зям-
лю, і мора дый усё, што ѿ іх” (Дз. 14, 15). „І пакляўся Жывучым на
вечныя вякі, Каторы стварыў Неба ѹ што ѿ ім, ды зямлю ѹ што ѿ ёй,
ды мора ѹ што ѿ ім” (Адкр. 10, 6). Але яшчэ раней за зямлю Бог ства-

рыў воінства Нябеснае — Ангелаў: „Ты, Госпадзі, адзін! Ты стварыў Неба й усё воінства яго” (Нэм. 9, 16). „І неспадзеўкі зъявіліся з Ангеламі вялікае войска нябеснае, славячы Бога” (Лк. 2, 13).

Неба — месца прабыванья Бога: „Малецеся-ж так: Ойча наш, Каторы ёсьць у Нябёсах” (Мц. 6, 9). Неба — Прастол Божы: „А Я кажу вам: не прысягайце зусім: ні Небам, бо яно — Прастол Божы” (Мц. 5, 34). „Гасподзь паставіў Прастол Свой на Нябёсах, і Валадарства Яго над усім пануе” (Іс. 102, 19). Гасподзь Бог стала акружаны Ангеламі й над Херувімамі прабывае: „Гасподзь Саваоф, Бог Ізраіляў, седзячы на Херувімах! І бачыў я Госпада, седзячага на Прастоле цудоўным, а кругом Яго стаялі Серафімы й усклікалі: Свят, свят, съявіт Гасподзь Саваоф! Уся зямля поўная славы Твае!” (Іс. 6, 1-3). І ня дзіва, што прарок перад гэтаю веліччу Божай усклікае: „Слава Твая, Госпадзі, узынялася панад Нябёсы!” (Іс. 7, 2). І ня дзіва, што усякае добро, якое мы робім, ці маём, паходзіць зь Неба, як і кажа сьв. Апостал: „Кажнае добрае даныне, і кожны дасканалы дар зыходзіць з вышынняў, ад Айца Съветласьцяў, у Каторага няма зъмененасці” (Як. 1, 17).

Ісус Хрыстос прыйшоў да нас зь Неба, як Ён і Сам сказаў: „Бо Я зъышоў зь Неба ня дзеля таго, каб чыніць волю Маю, але волю паслаўшага Мянне Айца” (Іо. 6, 38), а ў іншым месцы: „Дык цяпер услай Мянне Ты, Ойча, у Цябе Самога тою славаю, якую Я меў у Цябе раней стварэння съвету” (Іо. 17, 5). І паслья Свайго Увазынясеньня Ён ізноў вярнуўся на Неба: „Гасподзь жа паслья гутаркі зь імі (Апосталамі) увязынёсся на Неба, і сеў праваруч Бога Айца” (Мк. 16, 19).

Але цяпер ужо Ён пайшоў на Неба ня толькі як наш Спасіцель, адкрыўшы нам дзіверы Раю — Нябёсай, а таксама як і нашая Надзея, Пацеха, наш Папярэднік, Пасярэднік і Заступнік: „Бо Хрыстос увайшоў не ў рукатворную Святыню, але ў самае Неба, каб зъявіцца ўжо перад абліччам Божым за нас. Ён зъявіўся там ужо як наш Пасярэднік і Папярэднік, стаўшы Архіерэям навек паводле чыну Мэлхіседэка” (Жыд. 9:24, 6:20).

Вось жа, Неба гэта месца прабыванья Бога, і ўсіх праведнікаў, съвятых, усіх тых, што веруюць у Хрыста, Сына Божага, што здабылі Ласку Яго. І аб гэтым Ён Сам ужо сказаў вучням Свaim: „У доме Айца Маяго многа съвятыліц. Калі-б ня гэтак было, Я сказаў бы вам. Цяпер Я іду прыгатаваць вам месца. І, калі прыгатую вам месца, прыйду ізноў і вазьму вас да Сябе, каб і вы былі, дзе Я. І куды іду, ведаеце, і дарогу ведаеце” (Іо. 14, 2-6).

А што Хрыстос і тут гаварыў праўду, аб гэтым съветчыць нам першамучанік архідыякан Сыцяпан, які ў часе сваіх перадсъмяротных пакутаў, пабіваны каменянямі, „поуны Духа Святога, глянуў на Неба йугледзяў там славу Божую ды Ісуса, стоячу праваруч Бога Айца, і усклікнуў: Вось я бачу Нябёсы расчыненія, і Сына Чалавечага праваруч Бога Айца!” (Дз. 7, 55-56).

І застанецца Ён праваруч Бога Айца, як наш Пасярэднік і Заступнік да Свайго Другога Прыходу на зямлю: „Ён жа, прынёсшы адну ахвяру за грахі, назаўсёды сеў праваруч Бога Айца, ждучы далейшага, дакуль ворагі Яго будуць паложаныя да падножжа ног Яго” (Жыд. 10, 12-13). А тымчасам Хрыстос і тут выпаўняе волю Айца Свайго: Сваю Навукаю ў Сваймі цудамі Ён памагае кожнаму прыміріцца з

Богам і атрымаць сваю вялікую нагароду: месца на Небе, як і вучыць нас съв. Апостал: „Бо ўгодна было Айцу, каб у Ім жыла ўсякая поўня, і каб празь Яго прымірыць з Сабою ўсе, крывёю Крыжя Яго, ці тое, што на зямлі, ці тое, што ў Нябесах” (Кал. 1, 19-20). І ня дзіва, што перад Ім, Спасіцелем нашым, усякае стварэнье скіляе галовы свае: „Дзеля гэтага Бог Айцец і ўзвысіў Яго, і даў Яму імя панад усякае імя, каб перад Ім скілялася ўсякае калена нябесных, зямных і падземных” (Філ. 2, 9-10).

II.

Госпаду Богу стала служаць на Небе ѹ славаць Яго ня толькі Ангелы, але ѹ усе Святыя, Праведнікі. Аб гэтым съветчыць нам съв. Апостал і Багаслоў Іоан, які яшчэ за жыцця свайго на зямлі ўдастоўся пабачыць Пасад Божы на Небе. Між іншым, съв. Іоан кажа: „Дваццаць чатыры старыкі ўпалі перад абліччам Ягняці, маючы кожны гусьлі ѹ чары залатыя, поўныя пахнідлаў, што ёсьць малітвы святых, і запаялі песньню новую” (Адкр. 5, 8-9), а ѹсе Ангелы, што стаялі навакол Пасаду Божага ѹ старыкоў, усклінулі: „Амінь! Багаслаўленыне ѹ хвала, і мудрасьць, і падзяка, і чэсьць, і моц, і сіла Богу нашаму навекі вечныя! Амінь!” (Адкр. 7, 12). А вось каго яшчэ ба чыў съв. Іоан ля Прастолу Божага, але ня ведаў, хто яны. І пачуў ён голас: „Гэта тыя, што прыйшлі зь вялікага гора. Яны памылі вонраткі свае ѹ выбелілі іх у крыві Ягняці” (14). Вось жа, трэба ўважаць, што гэта былыя грэшнікі, якія шчырым пакаяньнем, у пастох і малітвах ды добрымі ўчынкамі сваімі выбелілі сябе ѹ скарысталі з Крыві Спасіцеля нашага, здабылі Ласку Яго, а гэтым і месца на Небе!

Ясна, яны ѹ захапленыні ѹ бязъмежнай радасьці сваей стала славаць Бога: „Алелюя! Спасеньне ѹ хвала, і чэсьць, і сіла Госпаду Богу нашаму: бо правільныя ѹ справядлівія суды Яго!” (Адкр. 19, 1-2). А таксама стала дзялякоўць Ягняці Божаму, Спасіцелю нашаму, за Ягоную вялікую Ахвяру на Крыжы — съмерць за грахі нашыя: „Госпадзі! Ты годзен узяць книгу ды зыняць пячаці зь яе, бо Цябе ўкрыжавалі, і Ты Крывёю Сваю адкупіў нас Богу з кожнага роду ѹ языка ѹ народу, і зрабіў нас Богу нашаму царамі ѹ съвятарамі, і будзем валадарыць на зямлі” (Адкр. 5, 9-10).

Неба называецца таксама Раем, як сказаў Сам Спасіцель наш: „Запраўды кажу табе: сяняня-ж будзеш са Мною ѹ Раю” (Лк. 23, 43). Аб гэтым съветчыць нам таксама съв. Апостал Павал: „І ведаю такога чалавека (ці ѹ целе, ці паза целам, ня ведаю: Бог ведае), што быў узяты ѹ Рай, і там чуў нявымоўныя слова, якіх ня можна перадаць” (2 Кар. 12, 2-4). А таксама Царствам Нябесным: „Шчаслівия ўбогія духам, бо іх ёсьць Царства Нябеснае” (Мц. 5, 3). І Царствам Божым: „І прыдуць з Усходу ѹ Захаду, і Поўначы, і Паўдня, і сядуць за столом у Царстве Божым” (Лк. 13, 29). „Тое-ж скажу вам, браты, што ня могуць цела ѹ кроў унаследаваць Царства Божага, дый тленнасць не унаследуе нятленнасць” (1 Кар. 15, 50). Ісус Хрыстос другая Асона адзінага Бога, таму называецца таксама Царствам Хрыстовым: „І Я адказваю вам Царства, як Мне адказаў Айцец Мой, каб вы елі ѹ пілі за столом у Царстве MAIM” (Лк. 22, 29-30). „Бо гэтак адчыніцца вам вольны уваход у вечнае Царства Госпада нашага Ісуса Хрыста” (2 Пёт. 1, 11). І яшчэ: Новым Ерусалімам: „Хто пераможа, зраблю таго стаў-

пом у Храме Бога Маяго, і напішу на ім імя Бога Маяго, і ім'я места Бога Маяго — Новага Ерусаліму” (Адкр. 3, 12).

Гэта і ёсьць нашая вечная Бацькаўшчына: „Нашае-ж жыцьцё — Бацькаўшчына ў Нябесах, адкуль мы й чакаем Спасіцеля, Госпада нашага Ісуса Хрыста” (Філ. 3, 20). І гэтая нашая Бацькаўшчына, дом вечны, нерукавторны, прыгатаваная для ўсіх праведнікаў, святых: „Бо мы ведаем, што калі зямны наш дом, хаціна, разваліца, дык мы маем ад Бога будоўлю на Небе, дом нерукавторны, вечны” (2 Кар. 5, 1).

І радасьць усіх праведнікаў і святых на Небе, перад абліччам Божым будзе нявымоўная ѹ бясконцая, як ужо прарок сказаў: „Бо Ты, Господзі, не пакінеш душы маей у пекле, і не дасі святому Твайму ўбачыць тленыне. Ты мне пакажаш дарогу жыцьця. Перад абліччам Твайм поўна радасьці, праваруч Цябе насалода навекі” (Пс. 15,11).
(Працяг будзе).

МАЛІТВА

ПРАЧЫТАНАЯ 24-га САКАВІКА 1958 г. У ПАЛАЦІ СЭНАТУ ЗЛУЧАНЫХ ШТАТАЎ АМЭРЫКІ З НАГОДЫ 40-х УГОДКАЎ АВЕШЧАНЬНЯ НЕЗАЛЕЖНАСЦІ БЕЛАРУСІ ЯГО ВЫСОКАПРЭАСЬВЯЩЭНСТВАМ АРХІЕПІСКАПАМ ВАСІЛІЕМ:

У імя Айца, і Сына, і Святога Духа. Усемагутны Божа! Гэтую Малітву нашую мы пасылаем да Цябе у гадавіну Абвешчаньня Незалежнасці Беларусі, свабода якое была неміласэрна пагаптаная грубою бязбожнаю сілаю, мілёны муганікаў якое перад Прастолам Твайм моляць Цябе: угыні Суд Твой праведны, памажы нам вярнуць свабоду нашую ѹ усім паняволеным народам.

У гэты ўрагысты мамэнт мы просім Цябе, Божа й Ойга наш, будзь міласъцівы да нас, бо ты Вялікі ѹ щуды гыніш. Ласка Твая да Нябесаў, а Праўда да аблокаў сягае! Справядлівасць Твая — быццам Божыя горы, а суды Твае — бездань вялікая!

Міласэрны Ойга наш! Ты багаславіў народ Краіны гэтае. Ты памог яму ўстанавіць Уладу з народу, народам і для народу. Прадвегны Божа! Багаславі ѹ ахіні Ласкаю Тваю дзяржаўных кіраўнікоў Краіны гэтае: памажы ім у іх змаганьні за Тваю Праўду й Свабоду для ўсіх паняволеных народаў, каб усе людзі, дзеци Твае, маглі славіць Цябе ѹ вольных Краінах сваіх.

Мы шыгыра ѹ горага просім Цябе, Божа й Спасе наш, прымі-гэтую Малітву нашую, багаславі Злучаныя Штаты Амерыкі, і нашую Маці-Беларусь!

Хай щудоўнае імя Твае, Божа й Ойга наш, пануе ѹ зьязе ѹ сэрцах нашых, славіцца ѹ багаслаўляецица сяньня, і заўсёды, і навекі вегнія. Амінь.

ДА ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЕ ПРАВАСЛАУНАЕ ЦАРКВЫ МИТРАПАЛАТ КЛІМЭНТ СМАЛЯЦІЧ

(Заканчэнніе)

Усе мы ганарымся нашым быўлым славным Вялікім Княствам Палацкім, якое ѹ 9-13 стагодзьдзяx было самаю культурнаю Дзяржаваю на Усходзе Эўропы, і якое абыймала амаль усю сучасную этнографічную тэрыторыю Беларусі. Нажаль, нашыя розныя ворагі паства-

раліся амаль дашчэнту вынішчыць усякія гістарычныя памятнікі гэтае нашае слаўнае дзяржаўнае мінуласьці. І калі мы дзешто ведаєм пра аднаго з нашых найслаўнейшых Вялікіх Князёў таго часу, пра Усяслава Чарадзея, дык ведаєм пра яго толькі як пра выдатнага дзяржаўнага дзеяча, ваеніка й патрыёта, які дзеля свайго любага Палац-ку навет адрокся ад Кіеўскага пасаду.

Аднак, усякая дзяржава славіцца перадусім сваею асьветаю й культурою, якія ёсьць вынікам ня толькі праўнага ладу, але й дабрабыту насельніцтва яе. Базаю жа, ці крыніцаю асьветы й культуры ў тых часох, як на Захадзе, так і ў нас была толькі Царква, а перадусім монастыры пры ёй. І аб нязвычайна высокім узроўні нашае тагачаснае культуры съветчыць нам перадусім наш слаўны Мітропаліт Клімент Смаляціч. І калі розныя расейскія царкоўныя гісторыкі ганарадзца ём, як бліскучым „рускім” багасловам, прапаведнікам, пісьменнікам і філёзафам, дык мы ўжо ведаєм, што гэта быў наш суродзіч, Беларус з Смаленску, тым болей, што тады, пачатак 12-га стаг., яшчэ наагул ніякае Рэсеi ня было!

Адкуль жа зявіўся такі выдатны багаслоў, пісьменнік і філёзаф? Ведама, што бяз школы ня можа быць навет звычайнага граматнага чалавека, тым болей багаслова, або філёзафа ці пісьменніка. Вось жа, такая высокая школа тады ў Беларусі мусіла быць, і яна была. Гэта была слаўная Смаленская Акадэмія, заложаная Князем Расыціславам у 1130 г.

Аб гэтым апавядвае нам расеец Хр. Лапароў у сваей працы аб Клімэнту Смаляцічу, 1892, бач. 6. Ён кажа, што ў 12-м стаг. „Русь” (чытай Беларусь) ня была барбарскаю краінаю. Яна ўжо пераняла культуру Візантый, ішла побач зь ёю. Асьвета, грэцкая літаратура й філізофія знайшлі там ураджайную глебу, здабылі пільных і здольных пасльядоўнікаў, і ўзгадавалі цэлы шэраг выдатных філёзафau і вучоных сярод Іерархіі Царквы й князёў. Смаленскі князь Расыціслав залажыў Духоўную Акадэмію, як і шмат іншых школаў, утрымоўваў многа штатных грэцкіх вучоных, настаўнікаў і латыністаў. Ён сам чытаў грэцкую літаратуру ў арыгіналах, і другіх да гэтага заахвочваў...

Клімент Смаляціч, кажа далей Хр. Лапароў, быў студэнтам гэтае Акадэміі, і атрымаў дасканалую грэцкую асьвету. Ягоныя нязвычайнія прыродныя здольнасці да філізафічных разважанняў знайшлі тут для сябе добрую пажыву. Ён чытаў у арыгіналах творы Гомэра, Платона й Арыстоцеля, таму й ня дзіва, што ня раз выклікаў зайдзрасць збоку іншых, менш здольных сваіх сучаснікаў. Прыкладам гэтага ёсьць прэсвіцер Фама, які вучыўся разам з Клімэнтам, таксама лёгка чытаў грэцкую літаратуру ў арыгіналах, але не лічыў для сябе патрэбным заглыбліяцца ў яе філізофскія праблемы. І та-кіх знаўцаў грэцкае мовы й літаратуры, заўважае Лапароў, сярод тагачаснага беларускага вышэйшага духавенства, а таксама й сярод інтэлігэнцыі наагул было шмат. Гэтае самае пацвярдждае й А. Вас-токаў.

А Н. Нікольскі ў сваей працы: „Аб літаратурных творах мітраполіта Клімента Смаляціча”, С.-Петэрб., 1892, бач. 211-227, між іншым, кажа, што Клімент Смаляціч быў адным з самых асьвежаных пісьменнікаў 12-га ст. Гэта быў книжнік, знаёмы з працамі Гомэра, Платона й Арыстоцеля, начытаны як у духоўнай, так і съвецкай літаратуры.

Усю сваю вялікую перапіску ён прысьвячаў пытаньням біблійнае эгзэгэтыкі (паясьненны съв. Пісаныня). Ясна, і ён мусіў тут кіравацца думкамі прызнаных царкоўных аўтарытэтаў. Для Старога Запавету ён карыстаўся разважаньнямі блаж. Феадарыта, а для Новага Запавету працамі Іраклійскага епіскапа Нікіты.

Аднак, ён сам стараўся „тонка” разъбіраць розныя тэксты съв. Пісаныня, як ён сам казаў у сваім Пасланыні: „Несіць лі лепо пытаці патонку Боскія Пісаныні”, а ў другім месцы: „Што-ж лі мне, браце, Якуб і дзіве жонкі яго — Лія й Рахіля, іже тако пачытаці, а не ісканді падуху”.

Гэтае вось „патонку пытаці” і было адной з прычынаў, дзеля якое яго некаторыя асуджалі за „філязафаванье”. Тымчасам ён усюды шукаў вобразаў, сымбаліяў, алегорыяў, асабліва-ж у Старым Запавете. І гэта навяло некаторых царкоўных гісторыкаў, у тым ліку і самога Н. Нікольскага, на думку, што мітрап. Клімэнт быў пад уплывам Антыахійская школы герменеўтаў. І ў гэтых сэнсе шукальня й карыстаныня вобразамі, сымбаліямі й алегорыямі мітрап. Клімэнт быў вялікім вучыцелем съв. Кірылы Тураўскага. Тыя вобразы, сымбалі й паясьненны, якімі карыстаўся Клімэнт, і якія здаваліся прэсывіцера Фаме філязофскім „тонкасцямі”, вельмі хутка глыбока закараніліся ў нашай багаслоўскай літаратуры, асабліва-ж дзякуючы нашаму славнаму Златавуснаму, съв. Кірыле Тураўскаму.

І ў гэтым асаблівай, вялікай заслуга мітрап. Клімэнта Смаляціча. Усе працы яго, як заўважае Н. Нікольскі, адзначаюцца жывым, адухоўленым, часта надта харошым стылем, і прасякнутыя адною суцэльнай думкаю. Трэба толькі вельмі шкадаваць, што з часам яны былі моцна сапсутыя мала граматнымі пазнейшымі перапішчыкамі.

Аб тым, зь якімі глыбокімі ў шляхотнымі думкамі мітрап. Клімэнт Смаляціч філязафаваў, съветчыць ягонае наступнае разважаньне: „Хараство воіну зброя, а караблю вятрылы, так і праведніку чытанье кніжнае. Вывучанье съв. Пісаныня — пачатак добрых чынаў.”

Н. Нікольскі ў сваей успомненай намі працы заўважае: „Мітрап. Клімэнт Смаляціч быў плённым пісьменнікам і стварыў новы шлях для таго літаратурнага напрамку, які канчаткова аформіў съв. Кірыла Тураўскі. Мітрап. Клімэнт Смаляціч, кажа ён далей, быў „руsin” (саромячыся адкрыта сказаць — Беларус) з Смаленску”.

Далей Н. Нікольскі ўспамінае такія творы мітрап. Клімэнта Смаляціча: 1) Пасланыне да прэсывіцера Фамы. Некаторыя аўтары уважаюць, што тут Клімэнт Смаляціч, таксама „тонка”, выступаў у абароне Аўтакефаліі нашае Праваслаўнае Царквы. 2) Пытаныні Кірыка. 3) Слова аб любові. 4) Слова на Суботу Сыралупсную (гл. № 6 „Голасу Царквы”). Е. Галубінскі ў сваей Гісторыі Рас. Царквы, т. I, ч. I, бач. 580, на падставе Пасланыне да Фамы сцьвярджжае, што Клімэнт Смаляціч напісаў таксама Пасланыне „От Оміра (Гомэра), Арыстоля (Арыстоцеля) і Платона”, з чаго відаць, заўважае ён, што асьвета запраўды стаяла тады на вельмі высокім узроўні. Нажаль, гэтае Пасланыне загубілася. Акрамя таго, вядомыя таксама Словы мітрап. Клімэнта Смаляціча на Нядзелю Усіх Святых, і Словы ў Пахвалу Святым. Але трэба уважаць, што гэта як ўсе творы мітрап. Клімэнта Смаляціча: загубілася не адна праца „От Оміра ...”, за-

губілася іх напэўна больш. І ня дзіва, што Ніканаўскі Летапіс, т. IX, бач. 172, кажа: „Мітрап. Клімэнт Смаляціч вялікі бағаслоу і вялікая літаратурная сіла”. Акрамя, таго, гэты ж Летапіс, між іншым, падае: „... прылежа малітве, і прочытанію божественных пісаній, і бе скімнік, і зело кніжен і учыщелен, і філосаф велій, і много пісанія напісав предаде”. З такою самаю пахвалою аб мітрап. Клімэнту Смаляцічу пішуць таксама іншыя Летапісы, як Іпатскій, С.-Петерб., 1871, бач. 241: „кніжнік і філёзаф, якога на Рускай зямлі не бывала”, Цьверскі Летапіс, т. IX, бач. 206 ды інш.

Так вось перад нашымі вачамі ўстае вялікая постаянь, волат нашага духа з часоу Вялікага Княства Полацкага — мітрап. Клімэнт Смаляціч. Запрауды, асьвета, наука і культура тагачасных нашых продкаў былі на высокім узроўні, бо на ўзроўні тагачаснага цэнтра науки і культуры — Візантыі. А было гэта скора тысяччу гадоў таму і чатырыста гадоў пасыля апошняга волата нашага духа й дзяржаўнага жыцця таго перыяду — др. Ф. Скарыны, і крыху меней пасыля канцлеры Льва Сапегі і князя Кастуся Астрожскага. Пасыля прыйшла розная варожая сіверная навала грубай сілы, дэспатызму, што прыдышыла гені нашага таленавітага Беларускага Народу. Аднак, поў насьцю зьнішчыць сілу нашага духа нікто ня змог. Гені нашага На роду ўсё перажыў і пачаў адраджацца, і мы поўнасьцю верым, што неўзабаве ён асягне сваю Незалежнасьць ды ізноў закрасуе шляхотным узыётам свайго вольнага духа перад усім чалавецтвам.

С. КЛІМ

ПАСЛАНЬНЕ МІТРАП. КЛІМЕНТА СМАЛЯЦІЧА ДА ПРЭСВІЦЕРА ФАМЫ.

Пасланье гэтае — вялікі бағаслоўска-філязофскі твор напісаны вершамі, якіх ёсьць 760. Таму мы ня можам падаць яго тут поўнасьцю, а толькі скарочана, галоўны зъмест. Пасланье гэтае складаецца з дзвеёх частак: 1) запярэчанья закіду ў славалюбстве, і 2) бағаслоўска-філязофскіх разважаньняў.

— Што я пісаў філязофска, ня ведаю. Хрыстос сказаў вучням Сваім: вам дана ведаць тайны Царства, а іншым у Прытчах. Значыць, філязофія, з дапамогаю якое я „шкую славы”, хіба мірская? Я хачу ведаць алегарычна (прэводне) цуды Хрыстовыя, паданыя ў сів. Евангельлі. Напрыклад, я разглядаю алегарычна цуды аб дачцы князя Іаіра, аб Хананеянцы, аб церпячай на крывавечу, аб пяці хлебах і дзвеёх рыбах, аб Самаранцы, меўшай пяць мужаў, аб калодзеzi Якуба і г. д. Вось таксама Іраклійскі епіскап кажа мне: Самаранке гэта душа, а пяць мужаў яе, гэта пяць пачуцьцяў. Святы муж яе, гэта розум, а калодзеzi Якуба, гэта спалучнік (запінацель), сыны яго — злыя пачуцьці. Ты упаў у спакусу, быцьцам я, пішучы, шукаю славы. Калі ты не зразумеў мяне, дык надарэмна спасылаешся супраць мяне на свайго вучыщеля Рыгора, якога я адкрыта называю прэзпадобным, навет святым. Але відаць ён не навучыў цябе кіраваць душамі. Сам ты ня ведаеш Рыгора, а хвалішся. Кажаш мне, што я філёзафа з сябе раблю, а перадусім сам сябе выкрываеш: калі да цябе я што пісаў, дык кажаш філязофію пісаў ды вельмі крыва пісаў, а я скажу табе, што я карыстаўся Гомэрам, Арыстоцелем і Пла-

тонам, якія былі слаўнымі ў элінскім съвеце, ды не пісаў да цябе, а да князя. А калі шкадуеш, што пра цябе ўспомніў, дык Бог съветка мне, што зусім не хацеў крытыкаваць твойго розуму, а проста толькі ўспомніў. Але, калі ты таго не зразумеў, дык надарэмна прыводзіш на мяне свайго вучыцеля Рыгора, бо-ж кажаш, што я з Рыгорам размаўляў аб спасеніі душы.

Людзі, што шукаюць славы, здабываюць дамы, сёлы, рабоў-слугаў, сяброў, лясы, пожні, ляды й інш., а я ад усяго гэтага свабодны. Мне даволі чатырох локцяў зямлі для магілы. Многія ўжо багылі й ведаюць маю магілу, якую я наведаю штодня па сем разоў. Не разумею, чым мне хваліцца. У мяне адзін шлях: у Царкву, у мяне адна ежа — веда съв. Пісаньня, мой хлеб. Калі-б я дамагаўся славы, я перадусім шукаў бы ўлады ў съведамасці свайго собскага гонару, але я многа разоў маліўся, каб пазбавіцца ўлады, і толькі людзі прымушаюць мяне да гэтага. Калі-ж сталася так, дык супрацьставіцца Боскаму Провіду ня можна.

А Салямон, ты думаеш, шукаў славы? І тут мітрап. Клімэнт падае гісторыю Бібліі ад першароднага грэху, гаворыць аб Ліі й Рахілі, аб Зары й Фарэсі, каб паказаць памылкі Фамы. Прыгэтым многія месцы ён выясняе аллегарычна, карыстаючыся славамі Спасіцеля: „Тайны Царства дана ведаць у Прыгчах”. Напрыклад, выраз Салямана: „Прамудрасць стварыла сабе Храм і ўмацавала сем стаўпоў”, мітрап. Клімэнт разумее так, што Бóstва стварыла чалавецтва, Хрыстос пасяліўся ў целе Багародзіцы, быццам у Храме, а сем стаўпоў — сем Усяленскіх Сабораў.

Далей мітрап. Клімэнт гаворыць аб ехіоне, алкіоне, салімандре й грыпе. Ехіон — марскі звярок, які застанаўляе караблі, звястуючы буры. Ён выходзіць на камень і калывае яго, і гэтым хвалюе воду. Матросы, бачучы яго на камені, ведаюць, што скора будзе бура, але ні адзін астроном, гледзячы на зоры, ня можа ведаць гэтага. Так Хрыстос бязупынна клапаціцца аб нашым спасеніі, а ня кожны, навет разумны чалавек, гэта бачыць. У сувязі з гэтым мітрап. Клімэнт пепрадае прароцтва Іоны. Марская птушка алкіон робіць сабе гніздо ўзімку на беразе мора. Птушаняты выходзяць зь яек праз сем дзён, і ў гэтым часе няма ані ветраў, ані бураў. Так Сам Бог апякуецца імі. Салімандра гасіць вагонь, а сама застаецца не пашкоджанаю. Але не салімандра пагасіла вагонь у пячы, у якую кінутыя тры юнакі, а Ангел — Хрыстос. Урэшце грып успамінаецца ў Александры ў апавяданьні аб падрожжы Аляксандра ў паветры. Але ня грып падняў прарока Аввакума, а сіла Божая ў асобе Ангела. Так усюды мы маєм мнства вобразаў, аллегорыяў, якія мы павінны разумець, каб лепш служыць Творцы ўсяго — Богу й людзям, але ня кожнаму гэта дана...

СЛОВА НА НЯДЗЕЛЮ УСІХ СЬВЯТЫХ

Радуйся Раю й весяліся, бо сяньня ты вітаеш сваіх першых жыхароў, для якіх і створаны быў: Адама, выгнанага дзеля спакусы штатанскае, і дзеля чаго ўсё чалавецтва праклятае й асуджанае было да часу, калі Бог з Ласкі Свае памілаваў Сваё стварэныне, і, каб на першай частцы яго, што падпала грэху й у пекле праўывала, вярнуць

годнасьць людзям, Ён паслаў патрыярхаў і прарокаў. Але яны не маглі вызваліць людзей ад улады шатанскае, бо ѹ самы былі пад грэхам, і зыходзілі ў пекла, хоць і праведныя былі. Аўраам жа прыняў ад Бога Закон і добрыя абязаньні ад Яго атрымаў. І ад яго пайшлі нашчадкі, што жылі па праўдзе, але нічога не маглі зрабіць, аж пакуль не прыйшоў Сын Божы знайсьці загубленаяй спасыці загінуўшае, бо-ж Ён съмерць і дыявала перамог, і пекла адкрыў, і ўсіх съвітых вывёў, і сторожа — Ангела з вагнівым мячом ад дзівярэй Раю прыняў, і ўсіх праведнікаў, пачынаючы ад Адама, у Рай перавёў. Дзеля гэтага ѿ маєм сяньняшнє Святае ўсіх Прарокаў і Святых.

Сяньня ўспамінаем і славім памяць патрыярхаў і прарокаў, упрыгожаных вянкамі мучанікаў. І празь іх мы праслаўляем Хрыста-Бога, Каторы запаведаў Сваім Апосталам вывесыці народы з цемры да съвітла, і съв. Хрышчэннем абмыць нас ад няцнотаў-грахоў наших, каб так ад зямлі на Неба падняць. Радуйцеся жа вярхоўныя Апосталы! За свае труды ѹ пакуты вы цудоўныя вянкі ад Бога атрымалі. Радуйцеся сонмы прарокаў, бо вы прадсказалі людзям Уцелаўленыне Божае! Радуйцеся праведныя патрыархі, Неба спадкаемцы! Радуйцеся сонмы мучанікаў, бо вы за Хрыста кроў сваю пралілі, і яна падняла вас да Неба! Радуйцеся чыны манашыя, што ў пустынях па сабе съвітло пакінулі, у пастох і малітвах як ангелы жылі, а цяпер райскаю пажываю з ўсімі съвітлі раскашуецце! Радуйцеся ѹ вы жанчыны-манашкі ѹ мучаніцы, бо, узмоцненая сілаю Чэснога Крыжа, вы, як слаўныя мужы, сталі волатамі ѹ ворага перамаглі! Радуйцеся праведныя князі, што праўдаю ѹ міластыню лёгка Царства Нябеснае здабылі! Радуйцеся съв. мучанікі Барыс і Глеб, што ѹ новаасвячанай нашай краіне Хрысту дагадзілі! Ад гэтага прыйшла нам Ласка Божая, і ўсякія немачы нашыя перамагаюцца. І ты, Феадосію, начальніку манаҳаў, маючы сяньня адвагу выступіць перад Богам, з Багародзіцаю ѹ Прадзечаю за нас малецяся, князём нашым над паганамі перамогу дючы, палонных з путай вызываючы, хворым здароўе пасылаючы, абыздоленым, пакрыуджаным памагаючы, сумуючых пацяшаючы, з падарожнымі падарожнічаючы, і ўсіх, вас зъ Вераю прызываючых, спасайце на ўсякім месцы, і хай славіцца прэсвятое імя Айца, і Сына, і Святога Духа сяньня, і заўсёды, і навекі вечныя. Амінь.

ПРАВАСЛАУНАЯ ЦАРКВА У ПОЛЬШЧЫ

Нямецкая газэта „Эгзыль Цайтунгсдынс”, № 21, з 24-га студзеня 1958 г. падае, што бальшавікі ѹ 1945 г., пасьля свайго прыходу ѹ Польшчу, узялі мітрапаліта Праваслаўнае Царквы ѹ Польшчы Дзіанісія пад дамовы арышт, бо ён не згадзіўся падпарадкавацца маскоўскому патрыарху. Цяпер мітрап. Дзіанісі, ужо зусім стары чалавек, жыве ѹ вялікай бядзе ѹ царкоўным доме ѹ Сасновіцах на Шлёнскую. Што-ж датычыць іншых епіскапаў і архіепіскапаў Праваслаўнае Царквы ѹ Польшчы, дык некаторыя зъ іх выэмігравалі на Захад, а рэшту бальшавікі вывезылі ѹ зылікі давалі.

Маскоўскі патрыарх пасьля гэтага скасаваў Аўтакефалію Праваслаўнае Царквы ѹ Польшчы, і ўжо з свайго боку надаў ёй свой „ста-

тус аўтакефалії”, паслаўшы ў Варшаву свайго „мітрапаліта” Макара Аксюка, які й дасюль выпаўняе ягоныя загады. Да юрыдыкцыі гэтага „мітрапаліта” падлягаюць праваслаўныя беларусы, украінцы, расейцы й палякі ў ліку каля паўміліёну. Сучасная Праваслаўная Царква ў Польшчы мае 20 благачыній, 124 Парафіі, 200 свяшчэннікаў і трох „епіскапаў”.

Ня гледзячы на моцную акцыю русыфікацыі, якую праводзіць Макар, праваслаўныя беларусы й украінцы ўсьцяж дамагаюцца ад сваіх духаўнікоў, каб яны прапаведвалі й гаварылі зь імі толькі на іхнай роднай мове, а самога Макара й ягоную „аўтакефалію” уважаюць чужымі для сябе. Духавенства жыве вельмі бедна, бо толькі з ахвяраў прыхажан.

На гэтым газета канчае. Але мы хочам зрабіць тут некалькі заўвагаў. Паперша, нас зусім ня дзівіць, што стаўленік Масквы, хоць афіцыйна й „мітрапаліт”, праводзіць русыфікацыю, г. зн. дэнацияналізацыю, руйнует душы людзкія. У нас яшчэ сувязыя ўспаміны аб tym, як у часе вайны гэтае самае рабіў навет афіцыйна беларускі піскап, пакойны Бэнэдыкт, у Беласточыне. За ўсякую спробу съяшэннікаў гаварыць пропаведзі пабеларуску, або карыстацца нааугл роднаю моваю вернікаў, ён пагражай ім пазбаўленнем сану. Тых жа съяшэннікаў, што належалі да Сектару Беларускага Духавенства, ён называў „сэктантамі”! І толькі дзякуючы бязупынным налягальніям Беларускіх арганізацый у Беластоку, ён урэшце, у канцы 1943 г., быў прымушаны дазволіць некаторым съяшэннікам гаварыць пропаведзі пабеларуску, у tym ліку й у Беластоку. І цяпер, нам здаецца, гэтая важная для беларусаў справа можа быць вырашаная там толькі такім способам. Без вырашэння гэтае справы ніякая культурная праца там ня можа быць поўнасцю ўдалай, бо ж духаўнік у першую чаргу мае доступ да душаў людзей, а таму й уплыў на іх. Гаворачы жа парасейску, ён ня толькі зневажае родную мову сваіх вернікаў, але й духова іх паніжае, калечыць, наводзіць на шлях рэнэгацтва й зрады. Адначасна ён гэтым мочна падрывае аўтарытэт Беларускіх арганізацый, асабліва ж настаўнікаў, якія стараюцца ўзмацніць як у душах дзяцей, так і дарослых, любоў да свае роднае, любае, мілагучнае мовы. Тому, вось, усе гэтыя шляхотныя стараныні будуть цяжкімі да зьдзейснення так доўга, пакуль не абыймуть і гэтую галіну духовага жыцця ў сэнсе мовы: пакуль съяшэннікі не пачнуць гаварыць як у царкве, так і вонкі яе толькі пабеларуску. У гэтым і ёсьць цяпер вялікае заданьне Беларускіх культурна-грамадzkіх арганізацый у Беластоку, а шлях ужо працярэбліны.

Падругое, што да таго „статусу аўтакефаліі” Праваслаўнае Царквы ў Польшчы. Як вялічома, Канстантынопальскі Патрыарх, сваім Томасам з 1924 г. заштвейдзіў яе Аўтакефалію. Ясна. Масква, ніколі не прызнала гэтага. Тому, як толькі яна прыбрала Польшчу ў свае рукі, дык зараз жа анулявала гэты Томас. У гэтай справе некалькі год таму вялася перапіска між Маскоўскім і Канстантынопальскім патрыархамі. Маскоўскі патрыарх пісаў, што ён ануляваў Томас Канстантынопальскага Патрыарха дзеля таго, што ён некананічны! Чаму? Тому, што Праваслаўная Царква ў Польшчы на працягу стагодзьдзяў

належала да **Масквы**, і тут Усяленскі Патрыарх незаконна (!) ўмешаўся ў чужую юрысдыкцыю! На гэта Канстантынопальскі Патрыарх адказаў: Праваслаўная Царква ў Польшчы зьяўляеца спадкаемніцаю Беларускае й Украінскае Праваслаўнае Царквы, іхных кананічных Мітраполіяў у Кіеве, Наваградку й Вільні, а гэтыя Мітраполіі былі зыліквідаваныя Расейскаю Праваслаўнаю Царквою некананічна, бо — сілаю! Адказ ясны, і не патрабуе тлумачэння.

А хто не прызнае гэтых сілавых „кананай”, таго, калі толькі пападзеца ў руکі, зараз жа „кананічна” ліквідуецца, гэта патрэйцяе. Такім гэты наш усходні сусед быў, ёсьць і будзе як у грамадзкім, так і ў духоўным жыцці, гэта пачацьвертае. Хіба што іншая сіла прымусіць гэтую сілу звязрнуць увагу на асноўны й галоўны канан: на Навуку Сына Божага, Господа нашага Ісуса Хрыста, гэта папятае. І добра будзе ня толькі для нас, але перадусім для самога расейскага народу, калі ён заслужыць на гэтую Ласку Божую: пойдзе ўрэшце па шляху любові й пашаны да ўсіх людзей і народаў, гэта паштоствае.

—іч.

ХРОНІКА

НСІ-ЕРК. Як ужо ўвайшло ў нас у звычай, і цяпер Уладыка Васілі, гэтым разам з дапамогаю нашага паважанага дырыгента Сп. М. Тулейкі й Сп. Я. Ніхайніка, абышоў усіх наших прыхажан з Крашчэнскаю вадою на Каляды і асьвяціў іхныя памешканні. Гэтым разам асабліва радасна віталі і прыймалі Уладыку Васілія ўсе прыхажане, а часта іхныя суседзі, бо-ж мы ўжо маем нашу славу Кафедральнага Сабор! І гэтую радасць наших вернікаў зь вялікаю прыемнасцю занатавала і нашая Царкоўная Каса, якая атрымала з гэтага абыходу звыш 250 даляраў.

Ня глядзячы на тое, што ўсе нашыя вернікі злажылі ўжо паважныя сумы на куплю нашага Кафедральнага Сабору, яны ахвотна й радасна складаюць і далейшыя ахвяры на ўпрыгожанненне яго, дзякуючы чаму ён ужо памяльянаны ды збудаванае падвышэнне для Прастолу й Іканастасу. Больш того, можна мець надзею, што на Вялікдзень ужо будзе збудаваны й Іканастас, прынамсі ў сваіх асновах. Таму, запраўды, гэты Вялікдзень будзе ў нас асабліва радасны й вясёлы!

МАЛІТВА ЗА БЕЛАРУСЬ У СЭНАЦЕ ЗША

„Госпадзі, Ты вялікі й цуды чыніш!”, усклікніў прарок. Дзякто малаверны

уважае, што можа ў мінуласці Бог і чыніў цуды, але цяпер гэтага няма. Тымчасам Бог быў, ёсьць і будзе Вялікім Цудатворцам: Ен і цяпер усюды цуды чыніць. І мы запраўды шчаслівия, бо толькі ў апошні час мы самы перажылі два такія цуды, як праяўленне Ласкі й Любові Божае да нас. Першым з іх было прыдбанне нашага слаўнага Кафедральнага Сабору, аб якім мы маглі хіба толькі марыць, а другім — нашая Малітва ў Сэнате Злучаных Штатаў Амерыкі. Гэты апошні цуд праявіўся ня ў tym, што мы маліліся за нашу любую пакутніцу Маці-Беларусу ў Амерыканскім Сэнате, а ў савым акце прачытання гэтае Малітвы.

Бязумоўна, нашая дэлегацыя ў складзе Яго Высокапрэзідэнтства Уладыка Васілія й сакратара Ураду ЕНР, Сп. К. Мерляка, была гэтым разам ужо пэўнейшая, калі ехала ў Вашынгтон, бо-ж ужо летась была прачытана Малітва за ЗША й за Беларусь у Амерыканскім Кангрэсе ў сувязі з Актам 25-га Сакавіка. Аднак, гэтым разам Малітва мела быць прачытана ў Сэнате, а Старшинёю яго ёсьць Віцэ-Прэзыдэнт ма-гутнае дзяржавы, які не заўёды адчыніе сесію Сенату сам, а найчасцей гэта робіць ягоны заступнік. Вось жа, само сабою пайставала пытаньне: ці будзе сам Віцэ-Прэзыдэнт?

У СЭНАТАРА АЙВЗА

Што далей сталася, перадаць ня лёгка. Нашая дэлегацыя зьявілася ў сэнатара Айвза. Ён нязвычайна ветліва спаткаў яе, і заяўіў, што ёсё ў парадку, што Малітва будзе прачытаная ў Сенате пры адкрыцці ягонае сесіі а дванадцатай гадзіне. Адначасна ён зазначыў, што нашая Малітва вельмі спадабалася яму. Пры гэтым ён некуды зазваніў і задаволена сказаў: Віцэ-Прэзыдэкт ужо чакае на вас!

АУДЭНЦЫЯ У ВІЦЭ-ПРЭЗЫДЭНТА

Р. НІКАНА

Нашыя прадстаўнікі былі вельмі зьдзіўленыя, не разумеючы сэнсу гэтых словаў. Тады сэнатар Айвз паясьніў: Віцэ-Прэзыдэнт Ніксан зараз прыйме нас на АУДЭНЦЫІ ў сваім кабінэце! Бязумоўна, радасць нашых прадстаўнікоў была не малая: Віцэ-Прэзыдэнт магутнае Амэрыкі прыймае на аудэнцыі Беларускую дэлегацыю! Аб гэтым таксама яна й марыць не магла! Але, калі гэта ўжо запраўды станецца, разважалі нашыя прадстаўнікі па дарозе ў Сенат разам з сэнатарам Айвзам, дык, ці не згадзіўся-бы Сп. Віцэ-Прэзыдэнт з ласкі свае сфатографавацца разам з намі?

Нарэшце адважыліся яны запытацца аб гэтым у сэнатара Айвза, а ён зусім спакойна адказаў: так? Ви хочаце сфатографавацца зь ім? О, я гэта зраблю, напэўна. Я сам рад сфатографуюся з вами. Бязумоўна, слова сымпатычнага сэнатара *гэта піло*, а сам факт гэта зусім другое. Таму, ясна, сумлевы мыслі быць. Тымчасам ужо прыехалі ў Сенат, пазнаёміліся зь ягонымі сымпатычнымі пастарам, з многімі сэнатарамі, у тым ліку й з лідарамі дэмакратай Джонсанам ды зь іншымі выдатнымі асобамі, а сэнатар Айвз ужо пайшоў у кабінет Віцэ-Прэзыдэнта. Ясна, сэрцы нашых прадстаўнікоў былі не зусім супаконіяныя.

Гэтае ўскуваліванье яшчэ павялічылася, калі зараз жа сам Ніксан адчыніў дзвіверы свайго кабінету й ветліва запрасіў нашую дэлегацыю да сябе.

Сэнатар Айвз прадставіў яе Віцэ-Прэзыдэнту ды іншым прысутным асобам. Віцэ-Прэзыдэнт заявіў, што ён вельмі рад пазнаёміцца з прадстаўнікамі Беларусі, якой ад душы жадае Свабоды й Незалежнасці ды пачаў задаваць розныя пытаныні як аб ёй, так і аб напім рэлігійным і грамадзкім жыццю ў Амэрыцы, аб якім, як ён сказаў, ужо чуў многа добра.

У час гэтых прыемных размоваў Віцэ-Прэзыдэнт пачаў расстаўляць нашыя прадстаўнікі ды іншыя асобы каля сябе. Зараз жа запрашавалі фота-апараты, і так былі зробленыя здымкі разам зь ім. Ясна, гэта яшчэ больш узмоцніла радасць нашае дэлегацыі, і здавалася, што знаёмысты гэтыя былі зробленыя не цяпер, а ўжо многа гадоў таму, бо такога мілага, ветлівага, гасціннага й сымпатычнага чалавека як Віцэ-Прэзыдэнт ЗША хіба цяжка знайсці на сьвеце.

Але вось раптам раздаўся голас званкоў, авбяшчаючы гэтым адкрыццю сесіі Сэнату. Віцэ-Прэзыдэнт узяў нашага Уладыку Васілія пад руку й прывёў яго на сваю трыбуну ў Сенате ды авесьці: Яго Эксцэленцыя Васілі, Архіепіскап Беларускае Аўтакефальнае Праваслаўнае Царквы ў Амэрыцы прачытае зараз Малітву за Злучаныя Штаты Амэрыкі й за Беларусь у сувязі з 40-мі Угодкамі Абвешчання яе Незалежнасці. Усе сэнатары й госьці усталі, і Уладыка Васілі радасна й натхнёна прачытаў яе, за што атрымаў гарачую падзяку ад Віцэ-Прэзыдэнта.

Уладыка Васілі зыйшоў з трыбуны й яго зараз жа акружылі многія сэнатары й таксама горача дзякавалі яму за некалькі хвілін рэлігійнага натхнення, заяўлюючы, што Малітва была запраўды вельмі прыгожая дыйшчыра жадалі Свабоды й Незалежнасці Беларусі.

САКАВІКОВЫЯ УРАЧЫСТАСЦІ У НЮ-ЁРКУ.

Гэтым разам яны былі асабліва велічныя тут у нас, а гэта дзеля дзвёх прычынаў: палершае, ужо амаль усе

нашыя суродзічы даведаліся, што гэтым разам Уладыка Васілі ня толькі прачытаў Малітву ў Сэнцаце, але нашую дэлегацыю прыняў сам Віцэ-Прэзыдэнт Злучаных Штатаў у сябе на аўдэнцыі, падругое, сёлета мы дзякавали Госпаду Богу за наш Векаломны Акт 25-га Сакавіка ўжо ў сваім слаўным Кафедральным Саборы! Таму нашыя суродзічы масава, у ліку некалькі сот, сабраліся ня толькі з Нью-Ёрку, але й з Нью Брансвіку, Саўт Рывэру й Стамфорду ў свой Кафедральны Сабор аддаць хвалу Богу.

Урачыстую Службу Божую й Малебен адправіў Высокапрэзідэнт Уладыка Архіепіскап Васілі ў асысьце мітрафорных пратаіерэяў, айцоў Хведара Данілюка й Сыціпана Войтэнко. Вельмі прыгожа съпявала Царкоўны Хор пад кіравецтвам Сп. М. Тулейкі. Наперадзе, побач з амэрыканскім, красаваў наш дзяржаўны сцяг.

Натхненне ўсіх вернікаў у часе Службы Божая перадаць немагчыма: гэта быў адзін суцэльнны гімн удзячных сэрцаў беларускіх, які любым Госпаду фіміамам узносіўся да Прастолу Яго. І гэтым натхнённем і радасцю, падзякаю й хвалю Госпаду Міласэрнаму была пропаведзь Уладыкі Васіліč, у якой ён, між іншым, сказаў: „Мы сяньня цешымся й радуемся асабліва таму, што ўсе нашыя посыпехі сталіся з Волі Божай. Гэта ён прывёў нас сюды ў наш слаўны Кафедральны Сабор! Гэта з волі Яго нас прыняў Віцэ-Прэзыдэнт магутнае Амерыканскасе дзяржаўы! Гэта з волі Яго мы маём нашу родную, любую, сьв. Праваслаўную Царкву! Гэта з волі Яго Беларусь была абвешчаная Незалежнаю Дзяржаваю. І цяпер ён ясна прамаўляе да нас: Я з вамі! Нічога ня бойцеся, толькі веруйце, і неўзабаве вашая пакутная й любая Маці-Беларусь устане з гробу свай-

Высокапрэзідэнтэнайшых Уладыкаў нашых, Архіепіскапаў СЕРГІЯ й ВАСІЛІЯ, Высокапрападобных Архімандрытаў, Мітрафорных Пратаіерэяў, Пратаіерэяў, Прэпадобных Айцоў, дастойных Дырыгэнтаў і ўсіх Харыстых, Хвальныя Царкоўныя Рады, Брацтвы й Сястрыцтвы, і ўсіх вернікаў сьв. БАПЦарквы сардэгна вітае з радасным Вялікаднем: ХРЫСТОС УВАСКРОС!

ЦАРКОЎНАЯ РАДА БАПЦ ў Нью-Ёрку.

© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2011
го, каб цешыцца свабодаю Маю ўжо навекі!” Служба Божая закончылася Малітвой за Беларускі Народ і нашым царкоўным гімнам „Магутны Божа”.

І гэты наш радасны баль духовы прадоўжыся пасыля на ўрачыстай Акадэміі ў раскошнай залі Балтымор гатэлю. Усіх выдатных гасцей мы тут пералічыць ня можам. Успомнім толькі, што сярод іх былі Архіепіскапы, Епіскапы, Пратаіерэі, Прэзыдэнты БНР і УНР, сэнатары, кангрэсмены, карэспандэнты, прадстаўнікі места Нью-Ёрку, прадстаўнікі амаль усіх панявленых народаў, і нашыя суродзічы ў ліку звыш 500 чалавек. Былі прачытанныя тэлеграмы прывітання ад Прэзыдэнта Айзэнгаўера, губэрнатара Гарымана й інш., а таксама Абвешчаныні 25-га Сакавіка Беларускім Днём пяцю Губэрнатарамі ў мэрам м. Нью-Ёрку. Акадэмія кіраваў вельмі ўдала Сп. К. Мерляк. Вельмі упрыгожылі яе сваімі выступамі многія нашыя пяноўні пад акампанемант Сп.-ні Зубковіч. Пасыля адбыўся банкет для гасцей, які ў вельмі мілай атмасфэры трывалаў амаль да ночы.

ГАДАВЫ ПАРАФІЯЛЬНЫ СХОД.

Дня 16-га сакавіка тут адбыўся гадавы Парафіяльны Сход. З браку месца гэтта падаем толькі агульныя вынікі яго. Уступаючай Царкоўной Радзе было ўзделенае абсалютрыюм з падзякай. Выбраная новая Царкоўная Рада ў складзе: Старшыня: Сп. Казылькоўскі, заступнік: Сп. Захаркевіч, скарбнік: Сп. У. Русак, сакратар: Сп. Правіла, Царкоўны Стараста: Сп. Тэрэшкевіч і ягоны заступнік: Сп. А. Міцкевіч. Новай Царкоўной Радзе жадаем усіх посыпехаў і плённае працы, а таксама перавыбранным Спонсарами - трасыстам. Сальдо ўступаючое Царкоўнае Рады было каля 800 даляраў.